

Kiállítási napló

„Öt dicsérjük”

Az írás címét egy rekesz-zománc műtől kölcsönöztem a Képtár friss tárlatán, a **pedagógus képzőművészek országos kiállításán**. Készítője, a szabolcsi **Acs László**, aki közel száz pedagógustársával mintegy 200 alkotást mutat be — reprezentálva képzőművészetünk e sajátos rétegét. Azt is el kell mondani, hogy ez a mű nem a legkvalitásosabbak a legeredetibbek és a legérdekesebbek közül való, mégis ez segít kifejezni **leginkább mondandóm lényegét**. Tudniillik a pedagógusok megtépzott presztízseinek korában a **kreativitásról, az alkotótevékenységről, a képességeit magas színvonalon kibontó pedagógusról, a csak „fehér hullóként” föllelhető tudós tanárokról, a kísérletezésben, újat akarásban például nevelőkről is szeretnék szólni** e tárlat kapcsán. P. Laci bácsiról, aki azon túl, hogy belénk verte a biológia törvényeit, nemzetközi hírű solymász volt, s nem lehetett nagyobb elismerés, mint hogy futatunk egy-egy jó felelet érdemeként biciklijé után röptetni; S. tanár úrról, aki úgy el tudott mélyedni filozófiai fejtegetéseibe, hogy a legkeményebb koponyákat is magával rántotta; B. Józsi bácsiról, aki nemcsak a latin szöveget skandálta velünk, de megismertette a színjátszás gyönyörűségével is; I. tanárnőről, akire azért is büszkéek voltunk, mert képeit kiállításon láthattuk.

Nemcsak reformok, de a társadalom és a közélet követeli ki az új pedagógus-eszmény formálódását. Azét a pedagógusét, akinek válóláról egyszer csak levesszük a méltatlanul ráaggatott terheket, s végre joggal várhatjuk majd el, hogy szakmáját, hivatását alkotó módon teljesítse ki. Belső indíttatásból, önmegvalósító szándékból. Ehhez a bizonyára hosszú távú, és még sok idegsejtet fölemesztő munkához **jelentős hozzájárulás** az a szegedi sereg-szemle is. Minden esetlegesége, hullámlzó színvonal, értékesültségei és viszonylagos egyhangúsága ellenére is.

Olyan tárlat ez, ahol **együtt szerepelnek** a hazai kortárs képzőművészet jelentős alakjai és fiatal, szárnypróbálgató, pályakezdő alkotók. Az előbbieket nemcsak gesztusa az utóbbiak hitét erősítheti. Az országos kiállításokon gyakran szereplő, nemzedékeket útjára bocsátó művészek között találhatjuk két csodálatos „gondolati építményével” **Fischer Ernőt**, a kiforrott, eredeti úton járó **Papp Györgyöt**, a hazai éremművészet realista ágát képviselő **Sz. Egyed Emmát**, a megbízható színvonalú grafikus **Takács Dezsőt**, és a posztimpressionista tájképfestés képviselőjét, **Aron Nagy Lajost**. Mellettük a legerőteljesebb egy harmincas nemzedék, amelynek tagjai éppen a szegedi tanárképző főiskolán **Fischer és Vinkler-növendékként** kaptak életre szóló utrávalót. **Csáky Lajos** lehetetlenül csúszórajzai a szürrealitás felé hajlanak, **Lonovics László** „fénygrafikái” a színtanyomat lehetőségeit kutatják, **Várkonyi János** egy

Pedagógus képzőművészek országos kiállítása

pasztelles, nosztalgikus világlág körvonalait keresi az álmok kódében, **Bakacsi Lajos** képi szintézisei sokféle asszociáció eredményei. Mellettük igen magas művészi színvonalon mutatkozik be **Szappanos István**, érdekes népdalparafrazisokat készít ritka papírmetszettechnikával **Sándor Zsuzsa**, a színek intenzív hatásait kutatja **Szegedi Zoltán**, emelkedett pasztelltechnikát mutat be **Török Anikó**, népi ízek gazdagítják **Szunyogh Ferenc** linómetszeteit, régi meséket mond **Kertész Sándor**, arcokat hív elő a múltból és a jelenből **Takács Zoltán**, páras balatoni tájélményeit festi **Kovács Ferenc**, s talán az egész tárlat legszínvonalasabb műveivel rukkolt ki **Somogyi György**.

Több pedagógusalkotónál túlságosan erős a **választott mester befolyása**. Tornyai máig élő alföldi drámaisága több, mint meghatározó **Lukács Gábor** és **Veintrajer Adolf** festményein; **Tóth Menyhért** stílusában fest **Valkovits Zoltán**; **Csohány Kálmán** energikus vonalvezetését próbálhatja **Kiss János**; **Nagy Gábor** Tiszamenti történeti erősen hatottak **Somodi Ferenc**; **Udvardi Erzsébet** szinte motívum nélküli Balaton-képe-

it szeretné megismételni **M. Tóth István**; **Szász Endre** modorában dolgozik **Szenda István**; **Zombori László** egyéni festőiségét szeretné magáévá tenni **Slezák Lajos**.

Döntő többségében festményeket és grafikákat láthatunk a tárlaton, néhány szobor és érem, alkalmazott grafikai munka és zománc jelzi, hogy **többfelé tájékozódhatnánk**, próbálkozhatnánk a pedagógus képzőművészek. Ez tán visszavezethető a régebbi pedagógusképzési gyakorlatra, a meglehetősen egyirányú képzésre. A kifejezőmódozok viszont változatosak: a plain aire-től (néhány kép a giccs határát is súrolja), a „fénygrafikaig”, a stilizált linómetszettől a geometrikus jelekig, az érzékeny felület-hatásoktól a finom rajzos-ságig színes a skála. Jó lenne tudni, vajon a Zala megyei képzőművészek miért hiányoznak erről az országos tárlatkozóról. És jó volna hinni, hogy ez a tárlat nemcsak országos vonású, de **legalább akkora kisugárzású** is. hiszen ezek a művek az alkotó pedagógust, és rajta keresztül azt a munkát dicsérik, amely záloga a felnövekvő generációk emberi minőségének.

Tandi Lajos

A levegő tisztaságáért

Abrahám Kálmán államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnöke kedden a MUOSZ székházában sajtótájékoztatót tartott a hazai környezetgazdálkodás időszerű kérdéseit, feladatait.

Elmondta, hogy a levegő tisztaságának védelmében szímmotívó eredményeket ért el, ennek ellenére évente hozzávetőlegesen 800 ezer tonna por, 1,4 millió tonna kéndioxid, 400 ezer tonna nitrogén-dioxid és 2,4 millió tonna szénmonoxid kerül a légterbe. Mindez évi mintegy 15 milliárd forintos kárt okoz a népgazdaságnak. Az elmúlt tíz év során — az erómví, a cementipari és a kohászati filtertisztítási programnak köszönhetően — több, erősen szennyezett levegőjű területen javult a helyzet, a por-kibocsátás például országosan 20 százalékkal csökkent. A távhőellátási és gázprogram megvalósításával egyes térségekben mérséklődött a kéndioxid és koromszennyezettség.

A jelenlegi feladatok között kiemelt cél a környezet-szennyezés növekedésének megakadályozása, a romlás megfékezése. A levegőtisztaság-védelmi célok végrehajtására a VII. ötéves tervidőszakban 4,5 milliárd forintot költenek, a fennmaradókat a közelmúltban jóváhagyott akcióprogram hangolja össze. Fel kell készülni a légszennyező anyagok felhalmozódását előidéző időjárás

helyzetekre is. Ilyen esetekre jövőre elkészítik a főváros szmogriadó-tervét, később hasonló terv készül Miskolc és Tatabánya térségére. Az erdők egészségének megvédésére illetve a káros hatások mérséklésére erdővédelmi mérő- és megfigyelőrendszer kiépítését kezdték meg, ágazatközi akcióprogram keretében. A veszélyes hulladékokat ártalmatlanító hálózat kiépítésére 4 milliárd forintot fordítanak ebben a tervidőszakban. A program teljes végrehajtása — amely során 3 évet, 6 lerakó és 19 megyei átmeneti tároló létesül — átnyúlik a következő öt éves tervidőszakra, teljes költségigénye meghaladja a 10 milliárd forintot.

(MTI)

Mi történt a molekuláris biológiában?

Évente rendszeresen a Magyar Tudományos Akadémia **Szegedi Biológiai Központjában** azok a tudományos előadássorozatok, melyek **SZBK-napok** néven váltak a molekuláris biológia kutatóinak legrangosabb hazai fórumává. Az idei, háromnapos konferencia ma, szerdán kezdődik, az **újszegedi székházban**. A kutatóközpont intézeteiben — a biokémiában, a biofizikában, a genetikában, a növényélettanban és a Budapesten működő enzimológiában — dolgozó munkacsoportok elmúlt évi tevékenységéről, eredményeikről alkothattak képet, akik végighallgatják a három napra tervezett 40 előadást.

Az SZBK-napok előadásai, bemutatói, vitái nem egyszerűen arra valók, hogy az **intézetek kutatói egymás munkájáról nyerjenek információkat**, tájékozódjanak, „töltsenek”, okuljanak — bár természetesen ennek is nagy a jelentősége. Rendszerint meghívják a konferenciára mindazoknak a **viszonylag népes, szaktekintélyekből álló „zsűri”** értékelői is az SZBK-napok előadásait. A kutatási témájukban legeredményesebben előrehaladottak, tulajdonképpen az év leginkább produktív emberét vagy csoportját kézzelfoghatóan, vagyis — nem is kis összegű — pénzzel jutalmazták. Az ilyen-fajta **egészséges teljesít-**

Ítéletet hirdettek a László-perben

Sikkasztás miatt három év nyolc hónap

Tegnap reggel a megyei bíróságon ismét összeült **Erterde Tibor** bíró tanácsa, hogy folytassa az október elején elnapolt, László-per címen ismeretessé vált bűncselekmény tárgyalását. Az utóbbi évek, sőt — túlzás nélkül mondhatjuk — évtizedek, a tudományos életben, s a közvéleményben legnagyobb port fölvert bírósági ügyében a következő a rövid tényállás: **László Ferenc** orvosprofesszor, a Szegedi Orvostudományi Egyetem endokrinológiai osztályának ielenlegi vezetője, az egyetem fölfüggesztett rektorhelyettese hosszú éveken át **humán hipofízist** (emberi agyalapi mirigy) juttatott illegálisan külföldre. Az ügyesség sikkasztás és más bűncselekmények miatt emelt vádat ellene. Az október elején megtartott tárgyaláson **László Ferenc** vallomásaiban úgy nyilatkozott, a hipofízisek külföldre juttatásával kapcsolatban nem érzi magát bűnösnek.

A tárgyalást néhány héttel ezelőtt azért napolták el, mert a bíróság újabb szakértői vélemények begyűjtését rendelte el. Ezenkívül pontosítani akarták a **Serono** olasz cégtől az endokrinológusoktól érkezett küldemények értékét. A vádlott ugyanis azzal védekezett, hogy a kiszállított hipofízisek ellenértékét a klinika a betegek gyógyítása érdekében felhasználta gyógyszerként, alapanyagok formájában kapta meg. Fölvetődött az a kérdés is, szokásos-e klinikák megajándékozása, gyógyszerekkel való ellátása ilyen formában, s mennyi ennek az elfogadott mértéke.

A tegnapi tárgyalás első szakaszában a bíróság újabb tanúkat hallgatott meg. Közük a körbonctani intézet vezetőjét is, aki elmondta: **László Ferenc** mintegy 15 éve kereste meg őket azzal, hogy szükségük van a holttestekből kivethető agyalapi mirigyre. A körbonctani intézet vezetőjének kihallgatása során a bíróság etikai kérdésekre is kitért. Nevezetesen arra, ki lehet-e venni, s ha igen, milyen célból a holttestekből ezt az aprócska szervet, s hogy ezután kinek a tulajdona az agyalapi mirigy, ki rendelkezhet vele. A tanú mindezekre a kérdésekre nem tudott határozott választ adni. Vallomásának további részében azonban elmondta, a hipofízisek hazai begyűjtésével kizárólagosan foglalkozó, gödöllői székhelyű **Humán Oltóanyag Termelő Vállalat** megkeresése után is — a vádlott kérésére — a teljes kivett mennyiséget az endokrinológusoknak adták át.

Egy másik, már korábban is meghallgatott tanú ismételt idézésére azért került föl az általa, mint kutatóorvos által tudományos célra felhasználott agyalapi mirigyek mennyiségét illetően. A szakértői vélemény megállapította, hogy az illető or-

vos „nagy marhaprogram” fedőnévvel illetett tevékenysége során kizárólag szarvasmarhából származó agyalapi mirigyeket használt föl. A tanú azonban kijelentette: az emberi mirigyek felhasználásakor azért nem vezetett kutatási naplót, mert munkájának folyamata megegyezett az előbb említett program során bevált renddel.

A szakértő meghallgatása során az egyik gyógyszerész úgy nyilatkozott, az ajándékozási könyvben a klinika számára beérkezett gyógyszereket, alapanyagokat tígylembe véve mintegy kétmillió 135 ezer forintra tehető az az összeg, amely az olasz cég ajándékainak értékét jelzi. Ezzel kapcsolatban a szakértő megjegyezte azt is, hogy a mintegy 10 éves intervallumot figyelembe véve a körülbelül évi 200 ezer forintot kitevő ajándékösszeg nem több, mint ami más hasonló intézmények esetében is elfogadható. Ez tehát egyúttal azt is jelenti, hogy az olasz cégtől beérkezett ajándékcsoportok nem feltétlenül a **László Ferenc** által kijuttatott agyalapi mirigyek ellenértékét képezték. Ezt támasztotta alá az is, hogy a küldemények azokban az időszakokban is érkeztek a klinikára, amelyekben — a vádlott és védője állítása szerint — a hipofízisek kiszállítása szünetelt. A szakértő vallomásának további részében azt is elmondta, hogy a **Serono**-tól érkezett gyógyszerek egy része itthon is beszerezhető, másik része pedig az Egészségügyi Minisztériumtól igényelhető lett volna.

A tanúvallomások és a szakértői vélemények elhangzása után a tárgyalás további részében a bíró az ügy iratait ismertette. Egyebek közt felolvasta **László Ferenc** munkahelyi véleményését is, amely tartalmazta kiemelkedő szakmai munkájának értékelését, tudományos tevékenységének, ideológiai eltökéltségének,

vezetői posztra való rátermettségének taglalását is. Ugyanakkor az iratok tartalmait az az egyetemi vezetői véleményt is, miszerint az endokrinosztály és a **Serono** kapcsolata csak főhatóság engedéllyel volt elképzelhető, s azt az 1984-es egészségügyi minisztériumi államtitkári levelet, melyben **László Ferenc** a Humán vállalat fontos népgazdasági érdeket szolgáló tevékenységének támogatására szólított föl. Az iratokból az is kiderült, hogy az a román partneri kapcsolat, melyre a vádlott vallomása során több ízben hivatkozott, emberi hipofízisek kiszállítását nem tartalmazta.

A zsűfólasig megtelt tárgyalóteremben ezután a perbeszédre került sor. Az ügyész leszögezte: rendkívüli bűncselekményről van szó, mind annak tárgya, mind az elkövető személye, mind a cselekmény jellege miatt. A tárgyalás során elhangzottak alapján kérte a bíróságot, hogy kétmillió 737 ezer forint összegben állapítsa meg a vádlott bűnösségét. Az ügyész kijelentette az agyalapi mirigyeknek a világiaci ára megállapítható, tehát van értékük; ellentétben a vádlott védekezésével. Azt, hogy **László Ferenc** tudta, szabálytalan akciót csinál, az ügyész azzal támasztotta alá, hogy az értékesebb hűtve szállított hipofízis helyett a vámkezelést könnyebben megkerülhető célszállítással, acetons eljárással tartósította. Megállapította továbbá, hogy cselekedetével **László Ferenc** több ezer dollárnyi anyagi előnyhöz jutott, amit súlyosbít: 1975—1984-ig az egyetem pártbizottságának titkáráként cselekedett!

A vádlott védője beszédének bevezető részében a folytatódólagosan, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás és a különösen nagy kárt okozó devizabűntett vádjá alólí fölmentést kérte. Továbbra is hangoztatta a tárgyalás során már többször előadott álláspontját: a hipofíziseknek nincs értéke, így védené azok kivételét nem vonható felelősségre. Fölolvastott egy jogi szakértői véleményt is, miszerint az emberekből kivett agyalapi mirigyek nem tekinthetők társadalmi vagyonnak, mivel az emberi test sem lehet tulajdon. A védő úgy nyilatkozott: a vádlott hírnevet szerzett magának, s a szegedi klinikának, s ezek után perbe fogását méltánytalannak tartja. Csupán devizabűntett miatt pénzbüntetésbeni elmarasztalását vélte indokoltnak.

Ezután szót kapott a vádlott is, aki kijelentette, cselekedeteiben a betegek iránti jó szándék vezette. Úgy nyilatkozott: csupán érdekmént fogható föl, ha valaki a betegek érdekében cselekszik, még ha az nem is teljesen szabályos.

A bíróság délután meghozta ítéletét. E szerint **László Ferenc** professzort sikkasztás és különösen nagy kárt okozó deviza-bűncselekmény miatt három év nyolc hónap, börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, és négyévi, közügyektől való eltiltásra ítélte. Kötelezte továbbá másfél millió forint, elkobzás alá eső érték megfizetésére. A bíróság — ítéletének indokolásában — kiemelte: **László Ferenc** tettének súlyát nem csökkentti, hogy a gödöllői állami cég is törvénytellenesen cselekedett.

Az ítélet után az ügyész a szabadságvesztés büntetés súlyosbításáért és foglalkozástól való eltiltás mellékbüntetésért, a vádlott és védője felmentésért fellebbezett.

Az ügyben a Legfelsőbb Bíróság dönt.

S. E.

B. T.

Tortakígyó

Cukrászbravúrral kezdődött kedden a hajdúsági gasztronómiai napok rendezvényorozata: a debreceni Arany Bikában óriási tortakígyót kínáltak a megnyitóra összegyűlt vendégseregnek. A meghökkenítő sűteménykolosszus hossza 29 méter 60 centi volt — de nem sokáig, mert az édes

szájú publikum egykettőre megvette és megette. Elkészítéséhez **Sipos Árpád** mestercukrász 150 kiló vaját, ugyanennyi lisztet, 1 mázsa cukrot, 20 kiló mandulát használt fel. Es 1300 tojást is; sárgáját a tesztához, a fehérjét habnak, amiből az óriáskígyó 50 ezer puszdli-pikkelyét csinálták